

Næringsminister Iselin Nybø
Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Innspill i forbindelse med Næringsministerens møte med bygge og anleggsnæringen 29. april 2020

Erfaringene fra tidligere kriser er at de ikke bare påvirker aktiviteten og sysselsettingen under krisen, men også påvirker bransjens tilstand når situasjonen normaliserer seg. Det var gode erfaringer med økt offentlig bygging og rehabilitering under bankkrisen rundt 1990 og finanskrisen rundt 2009.

Nedgangstidene førte til at færre kjøpte bolig og nedgang i boligbyggingen. De tidligere krisene påvirket også bedriftenes bemanning- og rekrutteringsstrategier. Under bankkrisen nærmest stoppet inntaket av lærlinger og ingeniører. Bransjen sier i dag at de har et hull på fem år av fagarbeidere og ingeniører. Oppsigelser førte også til at mange forlot bransjen for godt. Derimot så vi under finanskrisen at bransjen i stor grad unngikk oppsigelser og i stor grad tok inn lærlinger.

I årene etter finanskrisen har imidlertid bransjen ikke oppbemannet i tråd med aktivitetsoppgangen, men i for stor grad benyttet seg av innleie. Dette er en bemanningsstrategi som har påvirket bransjen negativt når det gjelder rekruttering, kompetanse, produktivitet og seriøsitet. Fellesforbundet mener det er viktig å lære av erfaringene fra de to krisene og sette inn nødvendige tiltak.

Seriøsitet og rekruttering

Fellesforbundet er opptatt av at norske byggeplasser skal være trygge, seriøse og fulle av godt utdanna fagfolk. Våre medlemmer er de som skal utføre arbeidet, enten det er maling, muring, tømring eller lignende. Det er de som er i førstelinje og har utførelseskompetanse og det er nettopp denne kompetansen som sikrer at skruene er skrudd godt nok inn, så taket ikke faller ned. Den faglærte håndverkeren er en ypperlig kontrollør, av eget og andres arbeid, men også overfor useriøsitet og a-krim. Samtidig er det viktig å bidra til å styrke den seriøse delen av bransjen. Denne krisen har vist at det er gjennom seriøse aktører og den kompetente fagarbeideren landet etter krisen skal bygges.

Kompetanse, og etter- og videreutdanning

Når vi skal få opp aktivitetsnivået igjen etter krisen, så vil kompetanse være helt avgjørende for at vi skal lykkes. Det gjelder både det å øke antall fagarbeidere, og å sørge for kompetanseheving på eksisterende arbeidsstokk gjennom etter- og videreutdanning.

I tillegg ser vi at vi har fått mange lærlinger som er permittert, også i byggebransjen. Hvis krisen fortsetter vil mange bli oppsagte. Det vil føre til at en del lærlinger vil få forlenget læretiden, noe som igjen kan føre til at bedrifter velger bort å ta inn nye. Derfor bør partene og myndighetene nå sette seg sammen for å iverksette ekstraordinære tiltak for økt inntak av lærlinger.

- Følge opp de ufaglærte arbeidstakerne (ca. 40%) med et tilrettelagt tilbud for å kunne gå opp til fagbrev. Eks. "Praksiskandidatløftet" som er en plan for at ufaglærte skal stimuleres til å ta fagbrev etter opplæringsloven § 3-5.
- Satse på en kraftig oppskalering av bransjeprogrammet for bygg og industri, og rulle ut utdanningsmodulen "Den digitale fagarbeider" til et landsdekkende tilbud.

Oppgradering av bygningsmassen og energieffektivisering

Byggenæringen har et stort potensial for energisparing, og nye byggeforskrifter stiller høye krav til energieffektivitet. I tiden framover bør satsingen på energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse opp og fram. Her er det mulig å spare energi, bidra til klima og skape arbeidsplasser i byggebransjen.

Sikre boligbyggingen

Det vil være viktig å opprettholde boligbyggingen også i nedgangsperioder. Boligbygging sysselsetter mange arbeidstakere og bedrifter. Usikkerhet for arbeid og inntekt, samt at banker stiller strengere krav til forhåndssalg før finansiering av nye boligprosjekter medfører mindre boligbygging. Dette kan igjen føre til framtidig underskudd av boliger med påfølgende prispress. For bygningsarbeiderne kan de gå fra en periode med lite arbeid til en periode med byggeboom og påfølgende utfordringer med innleie, useriøsitet og kvalitetsproblemer. Risikoen for eventuelt usolgte leiligheter for å opprettholde boligbyggingen må reduseres. Her bør flere løsninger vurderes, da økte rammer til husbanken er ikke nok.

I tillegg mener Fellesforbundet at det må legges til rette for at folk med alminnelige inntekter kan etablere seg med egen bolig. Vi er enig i at det er nødvendig med kreditt-begrensninger og reguleringer for å hindre overetablering og at folk ikke kommer i gjeldsfelle. Samtidig rammer dagens kredittbegrensninger mange unge i etableringsfasen, og er med på å skape et klassesdelt boligmarked. For å løse dette må det settes inn målrettede tiltak for å sikre at mange av dem som ikke har tilstrekkelig egenkapital kan etablere seg.

- Styrke ordningen med Startlån for ungdom ved at deler av Startlånet kan inngå som en del av egenkapitalkravet som stilles til låntaker.
- Stat, kommune eller boligkooperasjonen eier en mindre andel av boligen, slik Oslo Kommune har gått inn for, eller at boligkooperasjonen har forkjøpsrett med regler for verdiøkning, slik OBOS gjør i sitt Bostartprosjekt.

I tillegg viser Fellesforbundet til tidligere innsendte innspill fra Fellesforbundet om næringspolitiske tiltak i koronakrisen og fellesinnspill fra BAE-bransjen.

Med vennlig hilsen
Fellesforbundet

Steinar Krogstad
(sign.)

Sindre Kvil
(sign.)

Dette brevet er elektronisk godkjent i Fellesforbundet og har derfor ingen signatur.